

Nr 495

Av herrar **Fälldin** och **Larsson** i Norderön, *angående beskattningen av förmånen av fri bostad i vissa fall.*

Enligt gällande bestämmelser äger skattskyldig att göra avdrag för inkomst av kapital med högst 300 kronor om vederbörande är ensamstående och med högst 600 kronor om vederbörande är gift. Avdragsrätten gäller då kapitalavkastningen utgår i kontant form, såsom ränta, aktieutdelning o. d. men däremot inte om den utgår i form av förmån.

När innehavare av exempelvis ett småbruk drar sig tillbaka från sin näringsutövning, förekommer det ofta att han avyttrar fastigheten med undantag för rätt till fri bostad under återstoden av sin levnad. Ett sådant undantag medför givetvis ett lägre pris vid försäljningen. I många fall innebär försäljningen att köparen övertar säljarens lån, och den senare tillförsäkras då förmånen av fri bostad under den återstående levnaden. Han kvarstår med andra ord med kapital i fastigheten och tillgodogör sig dess avkastning genom förmånen fri bostad.

De statliga myndigheterna bedömer emellertid en sådan förmån på olika sätt. När lantbruksnämnderna fastställer högsta belåningsvärdet för en fastighet, där förmånen fri bostad är undantagen, brukar de ta hänsyn till undantaget. Underlåtenhet att ta sådan hänsyn har föranlett anmärkning från lantbruksstyrelsens sida. Dessa myndigheter anser således att den nye ägaren ännu icke till fullo äger hela fastigheten och att denna av den anledningen icke kan belånas i den utsträckning som eljest skulle ha varit möjligt. Den logiska konsekvensen av ett sådant betraktelsesätt är givetvis att den förre ägaren måste anses kvarstå med visst ägande — och visst kapital — och att han tillgodogör sig avkastningen därav genom förmånen fri bostad.

I skattelagstiftningen och av skattemyndigheterna anlägges emellertid en annan syn. Förmånen fri bostad skall i självdeklarationen upptagas som inkomst av tjänst. Därigenom går den skattskyldige miste om rätten till kapitalavkastningsavdrag på 300 resp. 600 kronor. Då bostadsförmånen utgör avkastning av ett tidigare sparad kapital, borde den i självdeklarationen få upptagas som inkomst av kapital. Den skattskyldige skulle därigenom få rätt till nämnda avdrag och bli jämställd med dem, som uppstår kontant avkastning av kapital.

Visserligen förekommer att inkomster, som inte utgör inkomst av tjänst

i egentlig mening, t. ex. på grund av privat försäkring utfallande pension, hänföres till inkomst av tjänst. Sådan inkomst är dock inte jämförbar med här avsedda förmån fri bostad. För avgifter till pensionsförsäkring äger vederbörande göra skatteavdrag, varför de utfallande pensionsbeloppen kan betraktas som uppskjuten inkomst, som beskattas när den utfaller. För det sparande, som presterats i fastighet och som sedermera resulterar i fri bostad, har däremot skatt erlagts i vanlig ordning.

Dessa förhållanden kan ytterligare belysas om man tänker sig ett formellt reversförfarande mellan köpare och säljare. Om köparen löser ut förmånstagaren genom en revers på exempelvis 15 000 kronor, har han att erlægga ränta med säg 600 kronor per år. Förmånstagaren bor kvar mot att han erlägger hyra med 600 kronor per år. Köparen tar i sin deklaration upp dels en hyresinkomst på 600 kronor, dels en ränteutgift på samma belopp. Förmånstagaren tar för sin del i deklarationen upp inkomst av kapital med 600 kronor, vilket helt får avdragas om vederbörande är gift. Man kan emellertid fråga sig om ett sådant formellt reversförfarande skall behöva tillgripas för att vederbörande skall få rätt till det avdrag, som tillkommer andra med inkomst av kapital. Förfarandet måste för många te sig krångligt och strider mot den praxis som brukar tillämpas vid undantagsförmån.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta, att den som i samband med försäljning av jordbruks- eller annan fastighet tager förmånen av fri bostad må äga deklarerera förmånen på sätt som i motionen förordas, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 27 januari 1960

Thorbjörn Fäldin

Erik Larsson
i Norderön